

متن پرسش

سلام استاد: شما این حرف استاد ابراهیم دینانی را که در زیر آورده ام قبول دارید؟ لطفاً اگر اشتباه است نقدش کنید؟ ملاصدرا می‌گوید روح و بدن با هم ترکیب نمی‌شوند دو تا نیستند که بیایند به هم بچسبند روح از همان آغاز همان بدن است. نفس از آغاز ماده است و جز ماده چیزی نیست اما ماده حرکت جوهری دارد. این حرکت جوهری هم بعضی‌ها بد فهمیده‌اند حرکت جوهری ملاصدرا حرکت مکانیکی نیست. حرکت انتقالی نیست حرکت عرضی نیست. ما تا حرکت می‌گوییم حرکت انتقالی ماشینی، حرکت دوری اینها را می‌فهمیم حرکت جوهری هم قابل تصور اینطوری که ما تصور می‌کنیم نیست باید جلسه دیگر حرکت جوهری را توضیح دهیم. اما بدن و ماده که انسان از اول ماده است ماده‌ی ماده با حرکت جوهری به تروح می‌رود. حرکت جوهری طی مکان نمی‌کند طی زمان نمی‌کند. حرکت جوهری افقی است حرکت نمی‌کند، حرکت جوهری عمودی است. یعنی چه؟ یعنی از ماده به روح از جسم به معنی این تصورش خیلی سخت است بهترین تعبیری که خود ملاصدرا کرده از تجسم به تروح. یعنی جسم هی به طرف روح می‌رود ترکیب نمی‌شود هی می‌رود بالا هر چه می‌ره بالا بالای عمودی نه بالای افقی این بالا هم بالای معرفتی است بالای جهتی نیست یعنی جسم می‌رود بالا در جهت بالا نمی‌رود به کره مریخ نمی‌رود با هواپیما نمی‌رود این بالا رفتن یعنی تعالی پیدا کردن بالا یعنی تعالی، تعالی یعنی جهت معنوی پیدا کردن بدن به معرفت تبدیل می‌شود یعنی بدن معرفت پیدا می‌کند این معرفت را شما با بدن پیدا می‌کنی اما معرفت دیگه بدن نیست. بچه وقتی متولد می‌شود معرفت ندارد هیچ چیز نمی‌داند اما با حرکت جوهری تدریج و تدریجاً به معرفت دست پیدا می‌کند همین بدن بوده این بدن تبدیل می‌شود به معرفت، نه اینکه معرفت می‌آید می‌رود توی بدن اصلاً معرفت که جا ندارد مکان ندارد مجرد است معرفت. بدن با حرکت جوهری هی تروح پیدا می‌کند حتی من کلمه تبدیل هم نمی‌گویم قدری احتیاط می‌کنم. تجسم و تروح هی تروح یعنی هر چه می‌شود هی روحانی‌تر و هی روحانی‌تر می‌شود تا یک روزی روح محض می‌شود تجرد محض پیدا کردن تجرد محض پیدا کردن یعنی اینکه بدن در حد بدن باقی می‌ماند اما اون دیگر مجرد می‌شود این معنی ملاصدرا است و ملاصدرا چه نتایجی از این بحث می‌گیرد؟ که بعداً معاد جسمانی و ... پس ملاصدرا ارتباط نفس و بدن را ترکیبی نمی‌داند که اینها از دو جا آمده و با هم اتصال پیدا کرده و ملاقات کرده باشند هیچ یک از این ترکیبات قند و شیرینی و بو و گل و ... نیست (یعنی تحول بدن به روح است) حرکت جوهری یعنی این جسمانیه الحدوث هم یعنی انسان در آغاز حدوثاً فقط جسم است روح نیست در بدو پیدایش حدوث یعنی پیدایش انسان پیدا می‌کند مضقه علقه و جنین

اینها همه جسم است اما این تحول تا وقتی که جنین شد و متولد شد هی به تروح می‌رود یعنی این به سمت روح می‌رود خود این جسم روح می‌شود. خیلی‌ها این را بد فهمیده‌اند و فکر می‌کنند جسمانیه الحدوث و روحانیه البقا خود روح با جسم همراه متولد می‌شود این یک اشتباهه بزرگه. ملاصدرا می‌خواهد بگوید انسان در آغاز امر فقط بدن است فقط جسم است اما این جسم با حرکت جوهری روح می‌شود اما نه اینکه با هم ترکیب می‌شوند و ترکیب شیمیایی می‌شوند. استاد: انسان پیدایشش با جسم است اما استعداد روحانی شدن و بقا را دارد. استعداد بقا دارد. حرکت جوهری.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: اتفاقاً برداشت جناب آقای دینانی با مبانی ملاصدرا نسبت به حرکت جوهری مطابق است و بنده نیز در بحث حرکت جوهری در این باره بحث کردم. حقیقتاً ماده است که با حرکت ذاتی‌اش و با تبدیل قوه‌هایش به فعلیت از طریق فیوضات عالم بالا به مجرد می‌رسد. موفق باشید